

รายงานผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในระดับปฐมวัย (Best Practice) ปีการศึกษา ๒๕๖๗

การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา

โดย
นางสาวปรานี โพธิ์ศรีหิรัญ
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนวัดเปรมประชากร

อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในระดับปฐมวัย (Best Practice)

โรงเรียนวัดเปรมประชากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑. ชื่อผลงาน : การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกมการศึกษา

๒. ชื่อผู้เสนอผลงาน : นางสาวปราณี โพธิ์ศรีทิริญ

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดเปรมประชากร

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ตำบล บางพูน อำเภอ เมืองปทุมธานี

จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ ๑๒๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๘๕-๙๑๕-๙๕๔๓

E-mail : tuck.im77@gmail.com เว็บไซต์โรงเรียน <http://www.ppck.ac.th>

๓. ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่นำเสนอ

๓.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้ต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีการศึกษา เด็กจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งในด้านของการเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ความรัก ความอบอุ่น โดยเฉพาะในวัยของเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์นับว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดเพราะพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วต่อเนื่องกันและเป็นพื้นฐานในการวางรากฐานของพัฒนาการต่างๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" "การพัฒนาที่ยั่งยืน" และ "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะ ความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ อาทิ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาทักษะทางสมองและทางสังคมที่เหมาะสมตามวัย เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔)

เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นวัยที่สมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ในการดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกตัดสินใจ ใช้ภาษา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐)

คณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคน โดยทั่วไปคณิตศาสตร์มีบทบาททั้งการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตจะเห็นได้ว่าชีวิตเราเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์มากมาย เริ่มตั้งแต่บ้าน การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร สิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น ในทำนองเดียวกันเด็กวัยนี้เริ่มวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต ชอบเล่น และสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ โดยคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาให้เด็กสร้างความเข้าใจในโลกรอบตัว สร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งต่อการประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและการศึกษาต่อในระดับต่างๆ สร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็กให้มีความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ ไม่เพียงส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์เท่านั้นจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไปในอนาคตได้ ตลอดจนความสำเร็จในระยะยาว ทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การฝึกให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย และแสดงออกตามความรู้สึกรักนึกคิด ได้แสดงออกเพื่อสื่อความหมายในสิ่งที่เขาได้เห็น ได้แสดงออก

ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย โดยการสอดแทรกและบูรณาการทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์กับทุกกิจกรรม โดยครูควรให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะด้านคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดโดยใช้เหตุผล การค้นคว้าหาคำตอบใน สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยการสังเกต การสำรวจ การจำแนก การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับ การนับ และการทำตามแบบ ซึ่งเด็กจะเกิดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์จากกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเลข รูปร่าง รูปทรง ขนาด ลำดับ และความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ เพราะโดยปกติเด็กจะเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์จากการ ได้รับความประสบการณ์ในการดำรงชีวิตประจำวันตามธรรมชาติอยู่แล้ว ตามที่ครอฟตและเฮสส กล่าวไว้ว่า คณิตศาสตร์เป็นความสามารถด้านสติปัญญาอีกด้านหนึ่งที่ควรส่งเสริมและจัดประสบการณ์ให้กับเด็กระดับปฐมวัยเนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ซึ่งถ้ามองไปรอบตัวก็จะเห็นว่าชีวิตต้องเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์อย่างมากมาย เริ่มต้นตั้งแต่เลขที่บ้าน ทะเบียนบ้าน ทะเบียนรถ ปฎิทิน นาฬิกา เวลา การซื้อขาย การติดต่อสื่อสาร การตื่นนอนเวลาไหน ไปพบกับใคร ใช้โทรศัพท์เบอร์อะไร ขึ้นรถเมล์เบอร์อะไร สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญสำหรับเด็กและควรสอดแทรกบูรณาการกับทุกกิจกรรม

เกมการศึกษาเป็นกิจกรรม ๑ ใน ๖ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้พัฒนาได้หลายๆ ด้าน รวมทั้งช่วยในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบ และรากฐานสำคัญของกระบวนการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และเกมการศึกษาเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เล่น มีการสังเกต ช่วยให้มองเห็นในสิ่งที่ควรได้เห็น ได้ฟังหรือคิดอย่างรวดเร็ว เกมการศึกษาต่างจากการเล่นอย่างอื่น เช่น การเล่นตุ๊กตา เครื่องเล่นสนาม หรือเกมทางพลศึกษาตรงที่ว่าแต่ละชุดมีวิธีเล่นโดยเฉพาะ ผู้เล่นสามารถตรวจสอบการเล่นว่าถูกต้องหรือไม่ได้ด้วยตนเองและยังเป็นผลพลอยได้ตามมาอีกหลายประการ เช่น ฝึกให้เด็กจัดภาพให้ขอบเสมอกัน วางเรียงกันเป็นชุดๆ ให้เป็นระเบียบ นอกจากช่วยให้เด็กทำงาน เป็นระเบียบแล้วยังช่วยฝึกประสาทสัมผัสอีกด้วย ในการเล่นเด็กมักเล่นด้วยกันหลายคน เด็กเรียนรู้การเล่นร่วมกัน เด็กต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน กิจกรรมเช่นนี้ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์และสังคม

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เตรียมความพร้อมทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กเติบโตเป็นคนดี มีพัฒนาการที่ดีมีคุณภาพเหมาะสมกับวัย สามารถเผชิญกับสภาพการณ์ของสังคมและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล ๓ เด็กส่วนใหญ่ในชั้นเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และทำงานตามที่ครูกำหนดให้ได้ ส่วนทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ เด็กบางคนยังไม่เข้าใจในกระบวนการทางคณิตศาสตร์รูปแบบอื่น ๆ เช่น การรู้ค่าจำนวน การเรียงลำดับ การจัดหมวดหมู่ ดังนั้น จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยและปัญหาที่พบเจอ จึงควรส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัย

๓.๒ แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา

กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย ในด้านการเรียงลำดับและรู้ค่าจำนวน โดยเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเกมการศึกษา การที่เด็กจะมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ได้ดีนั้นจะต้องมีการส่งเสริมด้วยกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมเกมการศึกษาถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญและเหมาะสม กับการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็ก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวครูผู้สอนเห็นว่า ควรพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะประกอบไปด้วยทักษะทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ ทักษะการเรียงลำดับ ทักษะการนับจำนวน และทักษะการจัดหมวดหมู่ เพราะว่าการได้รับประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์ทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล และใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดี ทักษะทางคณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของเด็ก หากเด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากการใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม จะส่งผลให้มีทักษะกระบวนการทางความคิด พัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ต่อไป

ภาคผนวก

ชุดเกมการศึกษา

เกมการศึกษา

บัตรตัวเลข ๑-๒๐

บัตรรูปภาพการเรียงลำดับ

ภาพการทำกิจกรรม

โรงเรียนวัดเปรมประชากร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ